

Biroul permanent al Senatului

L 102 / 30.05.2022

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

Comisia juridică, de numiri,
disciplină, imunități și validări

Nr.XIX/83/30.05.2022

Comisia pentru constituționalitate

Nr.LXVIII/1097/30.05.2022

RAPORT COMUN

asupra **Legii pentru modificarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă**

(L102/2021)

În temeiul art. 147 alin. (2) din Legea fundamentală, în conformitate cu prevederile art. 153 din Regulamentul Senatului, republicat, cu modificările și completările ulterioare, **Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări și Comisia pentru constituționalitate**, prin adresa nr. **L102/2021** din 19 aprilie 2022, au fost sesizate de către Biroul permanent al Senatului, în vederea dezbaterii și elaborării raportului comun asupra **Legii pentru modificarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, ca urmare a Deciziei Curții Constituționale nr.56 din 16 februarie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 367 din 13 aprilie 2022.**

Inițiatorii au propus instituirea unor soluții de reglementare în materia contestației privind tergiversarea procesului, care urmăresc, în principal, acest obiectiv, în considerarea obligației legiuitorului de a pune de acord dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale din noul Cod de procedură civilă cu Decizia Curții Constituționale nr. 604/2020 și cu prevederile din Constituția României, republicata.

Senatul, în calitate de primă Cameră sesizată, a adoptat, cu modificări și completări, inițiativa legislativă în ședința din data de 25 mai 2021, iar Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, la data de 15 decembrie 2021, a adoptat legea trimisă de Senat cu o modificare în sensul derogării de la regulile de aplicabilitate în timp menționate expres la art. 24 și 25 din Codul de procedură civilă.

Examinând obiecțiile de neconstituționalitate, **Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 56 din 16 februarie 2022 prin care a admis** obiecția de neconstituționalitate formulată în ceea

ce privește dispozițiile art. II și ale art. III din Legea pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă și a **constatat că acestea sunt neconstituționale.**

Pe rolul instanței constituționale se află soluționarea a două obiecții de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă formulate de Guvernul României și de Președintele României.

În motivarea obiecției de neconstituționalitate formulată de Guvernul României se susține că art. II din legea criticată încalcă art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție, întrucât redactarea sa adoptată de Camera Deputaților - Cameră decizională - se îndepărtează de la soluția aplicării imediate a noilor reglementări referitoare la contestația privind tergiversarea procesului și lasă, în mod nejustificat, în afara sferei sale de reglementare, contestațiile formulate după data intrării în vigoare a legii noi în procesele pornite anterior acestei date, care vor rămâne supuse legii vechi în configurația rezultată ca urmare a pronunțării și publicării Deciziei Curții Constituționale nr. 604 din 16 iulie 2020. În privința acestei situații juridice va subzista vidul legislativ creat ca urmare a deciziei antereferte. Se arată că art. II este o normă de drept intertemporal, specială, derogatorie, astfel că aceasta nu ar mai putea fi extinsă la alte situații decât cele la care se referă în mod expres.

Reglementarea criticată nu soluționează inconvenientele de ordin practic referitoare la cauzele aflate în diverse stadii procesuale, având în vedere că legea nouă aduce o schimbare radicală a instituției contestației privind tergiversarea procesului - sub aspectul competenței de soluționare, structurii și procedurii sale de soluționare. Or, rațiuni ce țin de calitatea normei juridice ar fi făcut necesară reglementarea consecințelor noii soluții legislative promovate și corelarea acestora cu actele normative de același nivel. Mai mult, textul criticat se referă doar la aplicabilitatea procedurii prevăzute de aceasta la contestațiile formulate și nesoluționate până la momentul intrării sale în vigoare, iar nu la aplicarea în bloc a noilor prevederi ale art. 524-526 din Codul de procedură civilă. În acest sens, se fac trimiteri la jurisprudența Curții Constituționale referitoare la calitatea legii, precum și la dispozițiile Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.

Norma propusă exclude ipoteza contestațiilor formulate după data intrării în vigoare a legii noi în procesele pornite anterior acestei date. Principiul egalității în fața legii semnifică faptul ca toate persoanele cu o vocație egală să fie judecate de aceleași instanțe judecătorești și după aceleași dispoziții legale, de fond sau de procedură. Or, în cauză, acest principiu este nesocotit, fiind încălcate prevederile art. 16 alin. (1) și ale art. 124 alin. (2) din Constituție.

În motivarea obiecției de neconstituționalitate, formulată de Președintele României, se arată că obiectul legii criticate îl constituie modificarea Codului de procedură civilă, însă, așa cum este formulat, textul art. III se referă la posibilitatea contestării paternității stabilite pe cale judecătorească, prin hotărâre definitivă, care, nereglementând o cale de atac sau un motiv de retractare/reformare a

hotărârii judecătorești, nu se integrează în conținutul normativ al Codului de procedură civilă. Acțiunile în materie de filiație sunt reglementate de Codul civil.

Prin introducerea acestui articol distinct, cu aplicare limitată în timp, norma va rămâne exclusiv în această lege, fără a avea conturat un regim juridic necesar pentru punerea în aplicare, ceea ce este contrar normelor de tehnică legislativă.

Prin Decizia pronunțată, Curtea a reținut, raportat la cauza de față, că "dacă art. II din lege stabilește faptul că noua reglementare este de imediată aplicare cu privire la contestațiile formulate și nesoluționate la data intrării în vigoare a legii (în procese pornite anterior acestei date), așadar, ipoteza (i), cu atât mai mult trebuia să stabilească o soluție identică în privința celor formulate ulterior acestui moment (în procese pornite anterior acestei date), așadar, ipoteza (ii). Este de observat că Guvernul a optat doar pentru aplicarea ipotezei (ii) tocmai pentru a nu bulversa contestațiile deja formulate și care se află în curs de soluționare. Dar, dacă legiuitorul apreciază că noua reglementare se poate aplica și contestațiilor formulate și nesoluționate (în procese pornite anterior acestei date), el trebuie să aplice același tratament juridic în privința celor formulate ulterior acestui moment (în procese pornite anterior acestei date)";

Redactarea defectuoasă a textului analizat face ca norma tranzitorie să fie restrictivă și să excludă aplicarea acestei legi și la cea de-a doua ipoteză, ceea ce duce la o paradigmă irațională și pune în discuție încălcarea principiului egalității în drepturi.

În ceea ce privește principiul egalității în drepturi, Curtea Constituțională a reținut în jurisprudența sa, că acesta presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. Ca urmare, situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire de tratament trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional.

Curtea a mai stabilit că discriminarea se bazează pe noțiunea de "excludere de la un drept", iar remediul constituțional specific, în cazul constatării neconstituționalității discriminării, îl reprezintă acordarea sau accesul la beneficiul dreptului.

În acest sens, Curtea reține că, "în lipsa oricărei norme tranzitorii, legea s-ar fi aplicat numai pentru procesele pornite ulterior publicării sale; însă, prin introducerea unei norme care delimitează contestațiile formulate și nesoluționate de cele care vor fi formulate în procesele pornite anterior intrării în vigoare a noii legi, legiuitorul nu face decât să limiteze sfera de acțiune a legii de punere de acord cu decizia Curții, excluzând din sfera de aplicare a legii procesele pornite anterior intrării în vigoare a legii, dar în care contestațiile vor fi formulate după intrarea sa în vigoare. De aceea, norma tranzitorie fie lipsea (caz în care instanțele judecătorești ar fi aplicat legea de punere de acord numai pentru procesele pornite ulterior publicării sale), fie trebuia să reglementeze într-un mod coerent

aplicarea noilor norme de procedură proceselor pornite anterior intrării în vigoare a noii legi (conestații formulate și nesoluționate la data anterferită și contestații formulate după această dată). Excluzând însă de la aplicare contestațiile formulate după data intrării în vigoare a noii legi, legiuitorul a reglementat un tratament juridic diferit pentru persoane aflate în aceeași situație, fără o justificare obiectivă și rațională. Mai exact, este vorba de procesele pornite anterior intrării în vigoare a legii, iar tratamentul juridic diferit constă în aplicarea arbitrară a noilor reglementări cu privire la aceste procese în funcție de un criteriu greșit. Dacă legiuitorul ar fi ales criteriul inițiatorului (condiționarea aplicării legii de introducerea contestației după intrarea sa în vigoare), acesta ar fi fost unul rațional, care ținea seama de stabilitatea și securitatea juridică; dar criteriul Camerei decizionale (condiționarea aplicării legii de introducerea contestației înainte de intrarea sa în vigoare și nesoluționate încă) este unul greșit/ilogic pentru că exclude aplicarea noii legi unei situații juridice aflate într-o relație mult mai apropiată de principiul aplicării imediate a legii noi. Prin urmare, persoane aflate în aceeași situație juridică (procesele pornite înainte de intrarea în vigoare a noii legi) sunt supuse unui tratament juridic diferit, fără o justificare obiectivă și rațională, ceea ce este contrar art. 16 alin. (1) din Constituție.

Așadar, măsura criticată reglementată numai în favoarea persoanelor care în procesele pornite anterior intrării în vigoare a legii au formulat contestație până la acel moment, fără a fi fost încă soluționată, reprezintă o discriminare față de persoanele care în aceleași procese formulează contestație ulterior intrării în vigoare a legii. A accepta soluția legislativă promovată ar însemna că (i) în procesele începute înainte de intrarea în vigoare a legii în care au fost formulate contestații privind tergiversarea procesului nesoluționate încă la momentul temporal de referință se aplică noua soluție legislativă promovată; (ii) în procesele începute înainte de intrarea în vigoare a legii în care au fost formulate contestații privind tergiversarea procesului după momentul temporal de referință se aplică vechea soluție legislativă cu corectivul adus prin Decizia Curții Constituționale nr. 604 din 16 iulie 2020; (iii) în procesele care vor fi pornite după intrarea în vigoare a legii se aplică noua soluție legislativă promovată.

În schimb, constatarea neconstituționalității textului criticat nu echivalează cu stabilirea în sarcina legiuitorului a unei interdicții de a aplica noua lege proceselor începute în care au fost formulate contestații nesoluționate încă la data de referință. Din contră, legiuitorul va fi liber să opteze pentru aplicarea noii reglementări fie la toate cele trei cazuri de mai sus, fie la ultimele două dintre acestea, fie doar la ultima, dar în niciun caz nu va putea reglementa aplicarea noii legi de procedură doar primei și ultimei ipoteze, cu excluderea celei de-a doua, așa cum greșit s-a procedat în cauză.

În acest context, Curtea reține și încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție cu privire la previzibilitatea normei juridice, în sensul că era mult mai previzibil ca soluția legislativă criticată să fi vizat procesele pornite anterior intrării în vigoare a legii în care încă nu au fost formulate contestații decât cele în care deja fuseseră formulate astfel de contestații și care se aflau pe rol. Prima ipoteză este

într-un raport de proximitate mult mai pregnant față de principiul aplicării imediate a legii de procedură decât cea de-a doua situație, astfel că dacă s-a optat pentru aplicarea acestui principiu în privința acestora din urmă era evident că aceeași soluție trebuia reglementată și în privința proceselor pornite anterior intrării în vigoare a legii în care încă nu au fost formulate contestații. Din această perspectivă, Curtea reține încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție.”

Legea criticată a fost adoptată pentru a pune de acord reglementarea procesual civilă referitoare la procedura de soluționare a contestației privind tergiversarea procesului cu Decizia nr. 604 din 16 iulie 2020.

În acest sens, Curtea reține ”atât expunerea de motive a legii, cât și titlul ei. Din punct de vedere normativ prezintă relevanță numai titlul actului normativ, care este unul explicit și clar, fiind vorba de o lege de modificare a Codului de procedură civilă. Desigur, nimic nu împiedica inițiatorul acestei legi sau deputații/senatorii, pe calea amendamentelor, să modifice și alte prevederi ale Codului de procedură civilă care nu erau în relație directă cu Decizia nr. 604 din 16 iulie 2020. Mai mult, inițiatorul legii sau deputații/senatorii, pe calea amendamentelor, aveau și posibilitatea de a modifica alte legi, așadar, să extindă obiectul de reglementare al legii, cu condiția menținerii caracterului omogen și unitar al relațiilor sociale reglementate. Însă extinderea obiectului de reglementare trebuie realizată mai întâi prin titlu, pentru că, potrivit jurisprudenței anterioare a Curții, titlul legii este cel ce fixează obiectul său de reglementare, neputând astfel să existe o relație distonantă între titlu și conținutul efectiv al legii. Or, titlul legii privește modificarea Codului de procedură civilă, iar art. III din lege reglementează o acțiune în materie de filiație, care nu are nicio legătură cu acest cod. Acțiunile privind filiația sunt reglementate de art. 421-440 din Codul civil. Prin urmare, în lipsa unei modificări corespunzătoare a titlului și, implicit, a obiectului de reglementare al legii, art. III nu putea și nu poate face parte din această lege. De aceea, introducerea sa în textul acestei legi este contrară art. 1 alin. (5) prin raportare la prevederile art. 41 alin. (1) din Legea nr. 24/2000.

Totodată, legea criticată încalcă principiul unicității reglementării în materie, potrivit căruia reglementările de același nivel și având același obiect se cuprind, de regulă, într-un singur act normativ. Este adevărat că un act normativ poate cuprinde reglementări și din alte materii conexe numai în măsura în care sunt indispensabile realizării scopului urmărit prin acest act. Însă, în cazul de față, se aplică regula, și nu excepția de la aceasta, pentru că nu există nicio conexiune între art. I și II din lege, pe de o parte, și art. III, pe de altă parte. Prin urmare, art. III din lege este contrar art. 1 alin. (5) prin raportare la prevederile art. 14 din Legea nr. 24/2000.”

În ședința comună din data de 30 mai 2022, **cele două comisii au hotărât, cu majoritatea voturilor membrilor prezenți, să adopte un raport comun de admitere, cu amendamente admise, a Legii pentru modificarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă. Amendamentele admise se regăsesc în anexa care face parte integrantă din prezentul raport.**

În consecință, **Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări și Comisia pentru constituționalitate supun spre dezbateră și adoptare, Plenului Senatului, raportul comun de admitere, cu amendamente admise, a Legii pentru modificarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă.**

În raport cu obiectul de reglementare, legea face parte din categoria legilor **ordinare** și urmează a fi adoptată în conformitate cu prevederile art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

Potrivit prevederilor art. 75 alin. (1) din Constituția României, republicată, și ale art. 92 alin. (7) pct. 1 din Regulamentul Senatului, republicat, cu modificările și completările ulterioare, **Senatul este primă Cameră sesizată.**

Președinte,

Senator ~~Laura-Iuliana~~ Scântei

S~~ec~~retar,

Senator Laura-Mihaela Fulgeanu-Moagher

Președinte,

Senator ~~Elena-Simona~~ Spătaru

Secretar,

Senator Cristian-Augustin Nicu~~ș~~escu-Tâgârlas

Anexa la raportul nr. LXVIII/1097/2022

XIX/83/2021/2022

Amendamente admise

La Legea pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă,

Ca urmare a Deciziei CCR nr. 56/2022

(L102/2021)

Nr. Crt.	Forma proiectului de lege	Forma trimisă la promulgare	Amendamente admise
1	<p>Art. I. - Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedura civila, republicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 247 din 10 aprilie 2015, cu modificarile si completarile ulterioare, se modifica dupa cum urmeaza: 1. Articolul 524 se modifica si va avea urmatorul cuprins:</p> <p>Art. 524. - Contestatia se formuleaza in scris si se depune la instanta investita cu solutionarea procesului in legatura cu care se invoca tergiversarea judecatii. Contestatia se poate formula si verbal in sedinta, caz</p>	Nemodificat (forma proiectului de lege)	Nemodificat (forma proiectului de lege)

<p>in care va fi consemnata, impreuna cu motivele aratate de parte, in incheierea de sedinta.</p> <p>2. Articolul 525 se modifica si va avea urmatorul cuprins: Art. 525. -</p> <p>(1) Contestatia este de competenta instantei ierarhic superioare, care o solutioneaza in complet format din 3 judecatori. Cand procesul se judeca la Inalta Curte de Casatie si Justitie, contestatia se solutioneaza in completul de 5 judecatori. Cand procesul se judeca de completul de 5 judecatori, contestatia se solutioneaza de un alt complet de 5 judecatori.</p> <p>(2) Instanta investita cu judecarea procesului va inainta de indata contestatia instantei competente, impreuna cu o copie certificata de pe dosarul cauzei. Atunci cand este posibil, acestea se trimit instantei ierarhic superioare in format electronic.</p> <p>(3) Formularea contestatiei nu suspenda judecata.</p> <p>(4) Instanta solutioneaza contestatia in termen de 10 zile de la primirea dosarului.</p> <p>(5) Judecata se face in camera de consiliu, cu citarea partilor, printr-o hotarare care nu este supusa niciunei</p>		
--	--	--

	<p>cai de atac, ce trebuie motivata in termen de 5 zile de la pronuntare. (6) Daca instanta gaseste contestatia intemeiata, va dispune ca instanta care judeca procesul sa indeplineasca actul de procedura sau sa ia masurile legale necesare, aratand care sunt acestea si stabilind, cand este cazul, un termen pentru indeplinirea lor.</p> <p>(7) In toate cazurile, instanta care solutioneaza contestatia nu va putea da indrumari si nici nu va putea oferi dezlegari asupra unor probleme de fapt sau de drept care sa anticipeze modul de solutionare a pricinii ori care sa aduca atingere libertatii judecatorului cauzei de a hotari, conform legii, cu privire la solutia ce trebuie data procesului.””</p>		
2	<p>Art.II. - Dispozițiile art. 524 - 526 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu modificările aduse prin prezenta lege, sunt aplicabile și contestațiilor formulate după data intrării în vigoare a prezentei legi.</p>	<p>Art. II. - Prin derogare de la art. 24 si 25 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedura civila, republicata, cu modificarile si completările ulterioare, procedura prevazuta de prezenta lege se aplica si contestatiilor formulate si nesolutionate pana la momentul intrarii sale in vigoare.</p>	<p>Art.II. - Dispozițiile art. 524 - 526 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu modificările aduse prin prezenta lege, sunt aplicabile și contestațiilor formulate după data intrării în vigoare a prezentei legi.</p> <p><i>(forma Guvernului)</i></p>
3		<p>Art. III. - Patemitatea stabilita pe cale judecatoreasca poate fi contestata, de tatal din afara casatoriei sau de copil, in</p>	<p>-se elimina art. III.</p>

		<p>termen de 3 ani de la data intrarii in vigoare a prezentei legi, daca dupa ramanerea definitiva a hotararii prin care a fost stabilita paternitatea au fost obtinute probe noi prin procedee tehnico-stiintifice care nu erau disponibile la data solutionarii cauzei. (2) In caz de admitere a actiunii prevazute la alin. (1), prima hotarare isi pierde efectele de la data ramanerii definitive a celei de-a doua hotarari.</p>	
--	--	--	--